

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a Mgr. Jana Passera, v právní věci žalobkyň: A) K. S. P., B) nezl. I. Z. P., zastoupených Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem v Plzni, Františkánská 7, 306 17 Plzeň, proti žalovanému Ministerstvu vnitra, Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 2. 2003, čj. OAM-5682/VL-10-C10-2001, o kasační stížnosti žalobkyň proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 11. 2004, čj. 60 Az 21/2003–84,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.**
- II. Žalobkyně nemají právo na náhradu nákladů řízení.**
- III. Žalovanému se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaný zamítl žádost žalobkyň o udělení azylu pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný zároveň rozhodl, že na žalobkyně se nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Toto rozhodnutí žalobkyně napadly včas podanou žalobou ze dne 24. 3. 2003. Namítaly, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci před vydáním rozhodnutí, čímž porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu, v důsledku čehož nesprávně posoudil žádost o azyl; důkazy, které si správní orgán opatřil pro rozhodnutí nebylo úplné, čímž došlo rovněž k porušení § 32 odst. 1 a § 34 odst. 1 správního řádu a správní orgán nemohl správně usuzovat na skutkové a právní otázky, které pro své rozhodnutí potřeboval zodpovědět; rozhodnutí nevyplývá ze zjištěných podkladů, není logická vazba mezi rozhodnutím a podkladem pro ně; a konečně pak správní orgán nedostatečně objasnil důvody, které ho vedly k vydání rozhodnutí, čímž byla porušena povinnost podle § 47 odst. 3 správního řádu. Žalobkyně, jako manželka a dcera majitele restaurace, byly pronásledovány pro svoji příslušnost k sociální skupině

podnikatelů, a to subjekty odlišnými od státu. Stát však nebyl schopen poskytnout žalobkyním efektivní ochranu. V Bulharsku dochází k propojení mafie a státních orgánů. Správní orgán měl informace o úrovni zločinnosti a korupce v domovském státě žalobkyň, důkazy o nich svědčící však nehodnotil. Správní orgán musí nejen uvést, jaké důkazy byly provedeny, ale musí se s nimi zároveň vypořádat. Žalobkyně se po přicestování snažily svoji legalizaci pobytu v ČR nejprve vyřešit jiným způsobem a nemůže jim být dáváno k tíži, že krajního institutu azylu využily až s časovým odstupem.

Krajský soud v Plzni žalobu zamítl jako nedůvodnou a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění uvedl, že žalovaný provedl dokazování v nezbytném rozsahu odpovídajícím tvrzení žalobkyň v rámci správního řízení. Krajský soud shledal zároveň správným právní posouzení žádosti žalobkyň z hlediska obavy z pronásledování pro příslušnost k podnikatelské skupině – sociální skupině. Krajský soud dovedl, že žalobkyně nevyužily všechny prostředky, který jim nabízel bulharský právní řád k zajištění jejich ochrany, a dále zpochybnil, že by se v případě „skupiny“ podnikatelů jednalo o sociální skupinu ve smyslu zákona o azylu. Žalobkyněmi tvrzený důvod žádosti o azyl, spočívající v legalizaci jejich pobytu v ČR, není azylově relevantním důvodem ve smyslu příslušných ustanovení zákona o azylu. Žalovaný neudělil žalobkyním azyl z důvodu spojení rodiny, neboť o něj nežádaly. Jakkoliv se žalobkyně výslovně nedomáhaly udělení humanitárního azylu, žalovaný se možností jeho udělení zabýval a v rozhodnutí vysvětlil, z jakého důvodu tento druh azylu neudělil. K tvrzené nepřezkoumatelnosti napadeného správního rozhodnutí krajský soud uvedl, že rozhodnutí žalovaného bylo přezkoumatelné, protože bylo jednak srozumitelné a jednak obsahovalo odpovídající důvody, které se opíraly o ve správním řízení provedené dokazování. Navíc krajský soud dodal, že přichází-li žadatel o azyl ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo za bezpečnou zemi původu, může být jeho žádost o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná, aniž by byla zkoumána opodstatněnost vlastních důvodů na udělení azylu. Své rozhodnutí krajský soud uzavřel tím, že v případě žalobkyň nebylo prokázáno, že by při návratu do Bulharska byly ohroženy na životě či svobodě z důvodu své rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro své politické přesvědčení, nebo že by jim hrozilo mučení, nelidské či ponižující zacházení ze strany bulharských státních orgánů; dovedl dále, že žalovaný nepochybil, když vyslovil, že se na žalobkyně nevztahuje překážka vycestování.

Proti tomuto rozsudku žalobkyně (dále též „stěžovatelky“) brojily včas podanou kasační stížností, odůvodněnou ustanovením § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřují stěžovatelky v nesprávném posouzení právní otázky, zda je možno na stěžovatelky vztáhnout ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu. Stěžovatelka A) se ve své domovské zemi dostala do potíží, když byla unesena nezletilá stěžovatelka B) a byla s manželem nucena požádat o policejní ochranu. V současné době nemůže najít ochranu před zločineckými strukturami, státem jí není poskytnuta ochrana, což lze požadovat za jistý druh perzekuce prováděné státním aparátem. Lze dovodit, že stěžovatelky patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur. Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. spatřují stěžovatelky v tom, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možné ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Žalovaný nerespektoval omezené možnosti stěžovatelek pro zajištění důkazů o perzekuci v jejich domovské zemi. Poslední důvod kasační stížnosti spatřují stěžovatelky v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť krajský soud

nesprávně posoudil otázku, zda správní řízení předcházející podání žaloby netrpělo procesní vadou. Stěžovatelkám je vytýkáno, že uvedly konkrétní ustanovení správního řádu, která žalovaný v řízení porušil, aniž by jim přiřadily konkrétní skutkové důvody. Stěžovatelky jsou ale přesvědčeny, že i v takovém případě je krajský soud povinen přezkoumat napadené rozhodnutí a správní řízení jemu předcházející z hlediska dodržení procesních předpisů. Stěžovatelky se domnívají, že žalovaný porušil správní řád minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci a své rozhodnutí nedostatečně odůvodnil. Konečně pak stěžovatelky polemizovaly se závěry krajského soudu o neexistenci překážek vycestování; spatřují je v chybějící ochraně ze strany policie s tím, že jim hrozí nebezpečí mučení a nelidského a ponižujícího zacházení. Při zjištění bulharských státních orgánů, že stěžovatelky požádaly v ČR o azyl, budou podrobeny perzekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů. Stěžovatelky dále požádaly o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stěžovatelky v průběhu správního řízení neuvedly žádné relevantní skutečnosti, na jejichž základě by bylo možno azyl dle zákona o azylu udělit. Potíže, které stěžovatelky líčí, měly charakter potíží se soukromými osobami. Navíc stěžovatelky nevyužily všech právních prostředků, které právní řád země jejich původu nabízí k ochraně práv a svobod jednotlivce. Napadené rozhodnutí, stejně jako rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti za odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde jsou stěžovatelky chráněny před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrh na přiznání odkladného účinku. Takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů, na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží a to i opakovaně). Ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelek žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval kasační stížností samotnou a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatelky především namítly nezákonnost rozsudku krajského soudu pro nesprávné posouzení právní otázky, tj. zda na jejich případ lze aplikovat ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu, s tím, že žádost o udělení azylu byla podána důvodně [kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Podle ustanovení § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině, nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu se za pronásledování pro účely tohoto zákona

považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Podle ustanovení § 14 zákona o azylu může žalovaný udělit azyl z humanitárních důvodů, i když v řízení o azylu nejsou zjištěny důvody podle ustanovení § 12 zákona o azylu.

V posuzované věci stěžovatelka A) tvrdila, že byla se svou rodinou v domovském státě vystavena nelegálnímu vydírání soukromých osob, tzv. mafie. Aby však obava z útlaku ze strany soukromých osob mohla být považována za důvod, pro který lze udělit azyl ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, musí mít činnost mafie charakter pronásledování ve smyslu ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu a toto pronásledování se musí uskutečňovat z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Pokud jde o první podmínku, útlak ze strany mafie může být považován za pronásledování ve smyslu ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu, pokud je podporován či trpěn úřady v domovském státě. Stěžovatelka A) v průběhu správního řízení zpochybňovala schopnost bulharských orgánů útlak ze strany mafie řešit, přičemž poukazovala na prorůstání mafie se státními orgány. Ze zpráv, jež byly podkladem k rozhodnutí žalovaného a jež byly v tomto rozhodnutí citovány, však lze dovodit, že přes případy spolupráce mezi úředníky a organizovaným zločinem vláda projevuje snahu o likvidaci skupin organizovaného zločinu a zamezování jejich aktivitám. Navíc je nutné dodat, že stěžovatelky nevyčerpaly všechny zákonné prostředky, které jim právní řád jejich domovského státu k ochraně nabízel. Konečně pak je nutné poukázat na skutečnost, že vnímání sociální skupiny, jak je předestřeno stěžovatelkami v rámci kasační stížnosti, a to jako sociální skupina nečlenů zločineckých struktur, nemůže z hlediska azylového řízení obstát (k pojmu sociální skupiny srov. např. rozsudek NSS uveřejněný pod č. 364/2004 Sb. NSS).

K důvodu kasační stížnosti podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a k stěžovatelkami tvrzenému nedostatečnému dokazování: kasační důvod je uveden pouze v obecné rovině a je specifikován pouze tak, že stěžovatelky, jako účastnice azylového řízení mají pouze velmi omezenou možnost pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi. V tomto směru je ovšem nutné konstatovat, že stěžovatelky jiný důvod pro odchod z Bulharska, než obavy ze strany soukromých osob neuváděly. Tvrzený důvod není důvodem azylovým. Jestliže pak vzal žalovaný za základ svého rozhodnutí právě skutečnosti tvrzené stěžovatelkami, neprováděl další zjištění a žádost o azyl zamítl, pak nepochybil. Krajský soud za takové situace neměl důvod správní rozhodnutí rušit. Správní orgán není oprávněn ani povinen domýšlet azylově relevantní důvody, které žadatel o azyl ve skutečnosti neuplatnil, a poté u nich provádět rozsáhlé dokazování. V řízení o azyl je správní orgán povinen zjistit skutečný stav věci v rozsahu důvodů, které žadatel o azyl v průběhu řízení uvádí.

Stěžovatelky v kasační stížnosti namítají rovněž stížní důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť podle jejich tvrzení byl krajský soud povinen přezkoumat napadené rozhodnutí a správní řízení jemu předcházející z hlediska dodržení procesních předpisů i za situace, kdy stěžovatelky pouze uváděly, která ustanovení správního řádu měla být porušena, aniž by jim přiřadily konkrétní skutkové důvody. Nejvyšší správní soud se v této otázce ztotožňuje se závěry krajského soudu, který v souladu s ustanovením § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. přezkoumává rozhodnutí v rozsahu žalobních

bodů, ze kterých musí vyplývat, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. Za situace, kdy žalobkyně mezi různými žalobními body uvedly i takový, který neobsahoval skutkové důvody, pro něž stěžovatelky považují napadené výroky za nezákonné, neumožnily tím krajskému soudu, aby se tímto žalobním bodem dále zabýval. Nejvyšší správní soud k tomu dodává, že shledal dokazování dostatečné a přesvědčivé, stav věci byl zjištěn spolehlivě, přesně a úplně, správní orgán i soud si opatřili potřebné podklady pro rozhodnutí, k dokazování použili všech prostředků, jimiž lze zjistit a objasnit skutečný stav věci, rozhodnutí vyplývají ze zjištěných podkladů a jsou dostatečně zdůvodněna. Skutková podstata má oporu ve spisech, při jejím zjišťování nebyl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že by to mohlo ovlivnit zákonnost rozhodnutí. Rozhodnutí není nepřezkoumatelné nebo nesrozumitelné. K nesouhlasu stěžovatelek, jakým způsobem se krajský soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování, Nejvyšší správní soud uvádí, že vypořádání se s překážkami vycestování považuje jak ze strany soudu, tak ze strany žalovaného správního orgánu za úplné a přesvědčivé. Z dokumentů, z nichž vycházel správní orgán i soud nevyplývalo, že by v případě návratu do vlasti byly stěžovatelky ohroženy na životě nebo svobodě z důvodu jejich náboženství, či že by jim hrozilo nebezpečí mučení či nelidského nebo ponižujícího zacházení.

Polemizují-li stěžovatelky v obecné rovině se závěry o neudělení azylu podle ustanovení § 13 a 14 zákona o azylu, Nejvyšší správní soud dodává, že udělení azylu rodinnému příslušníku azylanta je možné pouze v případě existence rozhodnutí o udělení azylu osobě, která je rodinným příslušníkem žadatele o azyl. To zjištěno nebylo, nikdo to ani netvrdil a stěžovatelky se výslovně nedomáhaly udělení humanitárního azylu, ani neuváděly skutečnosti, z nichž by bylo možno takový požadavek dovozovat. Žalovaný se přesto právní možností jeho udělení zabýval a v rozhodnutí vysvětlil, z jakého důvodu tento druh azylu neuděluje.

Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné jiné vady, k nimž by musel Nejvyšší správní soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatelky nemají právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměly úspěch. Žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. března 2005

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu